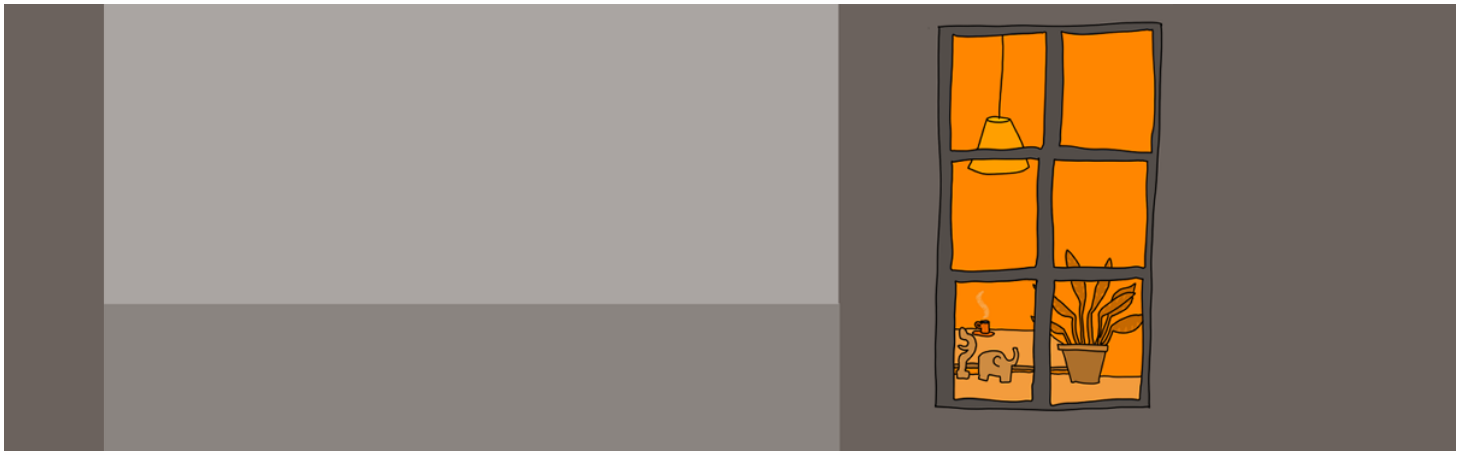
Troost

‘We bevinden ons in een wereld waarin we niet thuis zijn, maar waarbinnen we ons verstoten voelen, onvolmaakt en gekweld door een onbestemd verlangen. (…) Daarin liggen de wortels van ons verlangen naar troost - de behoefte om één te zijn met de wereld, zonder de kostbare gift van het bewustzijn of het onderscheid tussen goed en kwaad te hoeven verliezen.’ (Roger Scruton)

Door liefde en vriendschap, door onze binding aan unieke en onvervangbare mensen en situaties, zijn wij mensen kwetsbaar voor lijden, schrijft Nussbaum in *De breekbaarheid van het goede*. Die kwetsbaarheid kunnen we niet opheffen zonder onze menselijkheid kwijt te raken. Maar hoe gaan we om met die kwetsbaarheid?

Troost raakt aan individueel lijden, maar de bronnen van troost zijn universeel. De Canadese denker Michael Ignatieff bespreekt in zijn boek *Troost* onder meer Stoïcijnse denkers, Camus, Rilke, Achmatova, Mahler, Montaigne en Job.

We beginnen met een korte inventarisatie van wat met troost bedoeld kan worden. Daarna lezen we diverse denkers en kunstenaars die verschillende opvattingen en denkbeelden vertegenwoordigen.

Zo is er troost in het verzet tegen je lot , maar ook in het aanvaarden daarvan. Hoe troosten we onszelf en elkaar met de onrechtvaardigheid van het lot? Welke rol speelt religie en welke rol spelen medemensen? Troost kan gevonden worden in verstilling en in politieke actie. En hoe is het mogelijk dat mensen van nu nog steeds troost kunnen putten uit eeuwenoude teksten of muziek?

Met de teksten die Ignatieff verzamelde en aanvulling daarop, lezen we waar mensen hun kracht vandaan halen om door te gaan in zware tijden. Op die manier krijgen we een palet van wat troost kan zijn.

Programma:
1. **Wat is troost?** Ignatieff zegt: “geen troost zonder hoop.” Veel hoop is gericht op maakbaarheid; wat kun je doen? Troost gaat vooral over situaties waarin de maakbaarheid stokt. Welke vormen van leed vragen om troost? Hoe ziet troost er uit? Een korte inventarisatie.
2. **Stoïcijnen.** Troost door acceptatie van het lot. Cicero en Montaigne bieden twee verschillende manieren om het stoïcisme vorm te geven.
3. **Job.** Als het kwaad goede mensen treft. Het leven is onrechtvaardig, mensen zoeken rechtvaardigheid.
4. **Job een nieuwe lezing.** Neiman en Safranski geven hun lezing van deze klassieke tekst.
5. **Getuigen.** Getuige zijn en je niet afwenden schept verantwoordelijkheid en kan ervaren worden als een vorm van troost. Achmatova en haar werk.
6. **Actie.** Havel en het werken aan de wereld. Het probleem van doel en middelen.
7. **Leven en dood.** Rilke, troost in het gaan van de weg van vergankelijkheid en eenheid tussen leven en dood.
8. **De relatie en het geraakt worden.** Levinas, het gelaat van de ander en het kunnen blijven bij de ander in zijn of haar pijn. Wie troost wie?
9. **Woordloos.** Kunst, poëzie en troost zonder woorden.
10. **Epiloog.**

Afbeelding: Dagmarillustrations.

Cursusnummer	27WV-1G02
Docent	*Petra Bolhuis* **Petra Bolhuis** studeerde filosofie aan de RUG. Zij is al vele jaren als docent bij HOVO Noord-Nederland werkzaam. De mens en het menselijk gedrag in de samenleving staan centraal in de cursussen van Petra Bolhuis
Vakgebied	Filosofie
Seizoen	2027 winter/voorjaar
Dag	Woensdag
Inschrijven voor	wo 20 jan. 2027
Tijd	13.00-15.15

Cursusdata	27-jan., 03-feb., 10-feb., 17-feb., 03-mrt., 10-mrt., 17-mrt., 24-mrt., 31-mrt., 07-apr., 14-apr.
Prijs	€ 285,-
Aantal colleges	10
Werkvorm	Hoorcollege met ruimte voor vragen en discussie
Cursusmateriaal	Powerpoints en bonusmateriaal worden (voorafgaand aan het college) beschikbaar gesteld op de website van de docent: https://www.maieutiek.nl/aanbod/cursusmateriaal/ **Verplichte literatuur:** Michael Ignatieff, *Troost. Als licht in donkere tijden* (Cossee 2022) 9789059369887 (boek) 978905936989411 (epub)
Opmerkingen	Deze cursus wordt in hybride vorm aangeboden en kan (op hetzelfde tijdstip) ook online worden gevolgd.